

עדכון בחירות 2006

תכנית קונרד אדנאואר לשיתוף פעולה יהודי-ערבי
مشروع كونرد ادناوار للتعاون اليهودي-العربي

הפוליטיקה הערבית בישראל לקראת הבחירות לכנסת ה-17

גיליון מספר 4
11 באפריל 2006

עורך: ד"ר אלי רכס • עורך משנה: אריק רודניצקי

תוכן העניינים

א. דבר העורכים.....	2
ב. מאמר מערכת.....	3
ג. מאמרי עמדה.....	4
ניתוח תוצאות הבחירות לכנסת בחברה הערבית.....	4
הנתק בין הפוליטיקאים הערבים לציבור הבוחרים הולך ומעמיק.....	4
המפלגות הערביות נכשלו בהעלאת אחוז ההצבעה.....	5
ד. לקט מן העיתונות.....	6
כללי.....	6
חשש מעליית כוחו של הימין בכנסת.....	7
עמדת הפלג הצפוני של התנועה האסלאמית.....	7
תגובת הוועד העממי להחרמת הבחירות.....	8
מפלגות ערביות – פעילות פוליטית, עמדות ותגובות.....	9
מפלגות ציוניות – פעילות פוליטית, עמדות ותגובות.....	12
ה. נתוני רקע.....	13
ההצבעה למפלגות ערביות: השוואה בין בחירות 2003 ל-2006.....	13
ההצבעה למפלגות ציוניות-יהודיות: השוואה בין בחירות 2003 ל-2006.....	13
ההצבעה ביישובים ערבים נבחרים למפלגות הערביות: השוואה בין בחירות 2003 ל-2006.....	14
שיעור ההצבעה ביישובים ערבים נבחרים: השוואה בין בחירות 2003 ל-2006.....	15

קרן קונרד אדנאואר

Konrad Adenauer Foundation מרכז משה דיין ללימודי המזרח התיכון ואפריקה

אוניברסיטת תל-אביב

א. דבר העורכים

אנו שמחים לפרסם את הגיליון הרביעי של "עדכן בחירות 2006" העוסק בפוליטיקה הערבית בישראל סביב הבחירות לכנסת ה-17. גיליון זה מתפרסם שבועיים לאחר קיום הבחירות, ומטרתו להציג סיכום וניתוח ראשוני של תוצאות הצבעתם של הערבים בישראל לכנסת.

בחלקו הראשון כולל הגיליון את מאמר המערכת. בהמשך מובאים מאמרים של פובליציסטים ידועים מהמגזר הערבי המנתחים את תוצאות הבחירות (חלק ג' – מאמרי עמדה), וכן תגובות של פוליטיקאים ונציגים של זרמים פוליטיים מרכזיים בקרב האוכלוסייה הערבית (חלק ד' – לקט מן העיתונות). לסיום מוצגים מבחר נתונים מספריים לסיכום תוצאות ההצבעה הערבית לכנסת ה-17 (חלק ה' – נתוני רקע).

אם ידוע לכם על אתרים רלוונטיים לנושא שבהם ניתן להפיץ את העדכן, נשמח מאד אם תפנו אלינו:

• אתר האינטרנט שלנו: www.dayan.org/kapjac

• תכנית אדנאואר לשיתוף פעולה יהודי-ערבי: אריק רודניצקי

טלפון 03-6409991

פקס 03-6406046

דוא"ל arabpol@post.tau.ac.il

• ד"ר אלי רכס (מנהל התכנית): relie@post.tau.ac.il

© כל הזכויות על פרסום העדכן שמורות לתכנית קונרד אדנאואר לשיתוף פעולה יהודי-ערבי, אוניברסיטת תל-אביב, 2006.

ניתן לצלם, להעתיק ולצטט מפרסום זה תוך ציון מפורט של שם המקור ועורכיו, ומקום ההוצאה לאור. אין לשכפל את הפרסום ללא רשות בכתב מהעורך.

מאמרי העמדה משקפים את דעת כותביהם בלבד.

תודתנו ליובל סופר שסייע בתרגום החומר מערבית לעברית.

העורכים

ב. מאמר מערכת

הבחירות לכנסת ה-17 – חשבון נפש נוקב

ד"ר אלי רכס

הייצוג הערבי והדרוזי בכנסת ה-17 גדל (מ-11 ל-12 ח"כים). הכל מסכימים, יחד עם זאת, כי אין בנתון זה כדי לשקף מהפך כלשהו בכוחו של האלקטורט הערבי, או תחושת ניצחון האופפת את הציבור בגליל ובמשולש. נהפוך הוא. הלוך הרוחות השורר בחברה הערבית בעקבות הבחירות מצביע על תסכול ומבוכה עמוקים ותחושה שההישג הוא פרי של זכייה מן ההפקר. "ניצחון בעירבון מוגבל", "כישלון וסכנה", כפי שמציינים בעדכן בחירות זה שני העורכים של העיתונים הגדולים, **אל-סינארה וכל אל-ערב**.

הסיבה העיקרית לתחושת המועקה היא הירידה המשמעותית בשיעור ההצבעה לשפל של 56.3%, כ-6% נמוך יותר מאשר ב-2003. יש להתבונן במגמה המסתמנת. במשך 10 שנים, מאז 1996, צנח אחוז ההשתתפות של האוכלוסייה הערבית, באורח מתמשך, בשיעור של 21 אחוזים. זהו כיוון שאין להתעלם ממנו. תהא זאת טעות מצדם של הפוליטיקאים הערבים לנוח על זרי הדפנה של ניצחונם מבלי לרדת לשורשי התופעה ההולכת ומתבהרת לעינינו מדי מערכת בחירות.

הציבור הערבי כמה לשינוי במערכת הפוליטית; הוא מוחה על אוזלת ידם של חברי הכנסת הערבים וחוסר יכולתם לחולל שינוי של ממש במצבה של האוכלוסייה הערבית; הוא זועם כנגד הפיצול הפנימי והאינטרסנטיות האישית שמונעים הליכה בגוש אחד; הוא מתקומם מול הפער בין ההנהגה לציבור, הוא חש בניכור ובניתוק – ועל כך באה התגובה.

בבחירות לכנסת ה-17 שיחק לידי הפוליטיקה הערבית שיעור ההצבעה הנמוך במגזר היהודי. דרושה מידה רבה של ציניות מצדם של פוליטיקאים ערבים לומר לאחר מעשה: "חבל שלא ניצלנו יותר את אחוז ההצבעה הנמוך ברמה הכלל-ארצית". מצב שונה בעתיד, שילווה בהעלאה אפשרית של אחוז החסימה (והצבעה גבוהה יותר עבור המפלגות הציוניות), ייצור סיטואציה קשה פי כמה עבור המפלגות הערביות. אין ספק גם, כי המפלגות הערביות, ובמיוחד בל"ד וחד"ש, נחרדו מהאפשרות שלא יעברו את אחוז החסימה. הן שינסו מותניהן והקדישו מאמץ-על לעודד את בוחריהן להגיע לקלפיות, דבר שהוכיח את עצמו.

אף על פי כן, 46% מהבוחרים הדירו את רגליהם מהקלפיות. פילוח מדויק של הנמנעים לא נעשה עדיין. מעבר לאחוז הקבוע שלא משתף, ניתן להניח שמדובר בבוחרים שנענו לקריאת הזרם שהטיף להחרמת הבחירות מסיבות אידאולוגיות ופרגמטיות, בתומכי הזרם האסלאמי (אף כי יש להניח שחלק מאנשי הפלג הצפוני מילאו את חובתם האזרחית וייתכן שאף תמכו ברע"מ-תע"ל, מתוך רצון שלא להיות מזוהים עם מצב שבו יקטן הייצוג הערבי בכנסת באופן משמעותי), ובגוף לא מזוהה שכאמור קצה נפשו בפוליטיקה הערבית המקומית. אפשר לנחש, אף כי הדבר לא הוכח, שחלקם של הצעירים בקטגוריה זאת, המצביעים בפעם הראשונה בחייהם, הוא גדול.

כל המפלגות הערביות עברו את אחוז החסימה. בל"ד שמרה על כוחה, אך נזקקה להסכם עודפי קולות עם חד"ש כדי לקבל את המנדט השלישי. חד"ש איבדה אמנם כ-8% מקולותיה, אך קיבלה שלושה מנדטים והפגינה, כי מועמד יהודי אין בו כדי להרחיק בוחרים ערבים וכי לא נס ליחה של מסגרת יהודית-ערבית במציאות של 2006. כוחה הארגוני של חד"ש, והגרעין הוותיק של מק"י בתוכה, עמד לה גם הפעם. רע"מ-תע"ל – השילוב המוצלח של תע"ל, התנועה האסלאמית (פלג דרומי) ומד"ע – זכתה להישג מרשים משום ששידרה מסר של אחדות, "מוצר" שהציבור כה ייחל לו. שנית היא פעלה על בסיס רגיונאלי – אזור המשולש. ולבסוף, יש בניצחונה כדי לבטא את התחזקותה של התנועה האסלאמית.

מנגד בולט לעין הישגן המוגבל של המפלגות הציוניות, במיוחד נוכח האשראי הרב שניתן להן עם תחילת מערכת הבחירות בנובמבר 2005. המגזר הערבי לא עמד בראש מעייניהן של "העבודה" ו"קדימה" – האחרונה אף חששה לשלב מועמד ערבי במקום ריאלי פן יפגע הדבר בבחירה היהודיים, והתוצאות ניכרו בשטח.

דומה שאחת התוצאות של הבחירות לכנסת ה-17 תהיה החרפת היחסים בין הגוש הערבי והגוש הימני בכנסת. ח"כ אביגדור ליברמן ו-11 חברי סיעתו "ישראל ביתנו" ודאי שיתנגשו עם חברי הכנסת הערבים ולהיפך. מבחינה מסוימת, תהיה זאת השתקפות של הקיטוב הגדל והולך ביחסי יהודים-ערבים במדינת ישראל. אולם, בהקשר הצר יחסית של הפוליטיקה הערבית בישראל, אל לסוגיה זאת להסיט את הדיון מהשאלה כיצד נערכים, כבר עכשיו, המפלגות, הזרמים והגופים הפוליטיים בציבוריות הערבית לקראת הבחירות הבאות, תוך חשבון נפש נוקב בנסיבות ובתוצאות של הבחירות הנוכחיות.

ג. מאמרי עמדה

ניתוח תוצאות הבחירות לכנסת בחברה הערבית

פצל אל-מקאל, ביטאונה של בל"ד, פרסם בתאריך 31.3.06 דברי פרשנות לסיכום תוצאות הבחירות תחת הכותרת "הבחירות לכנסת בחברה הערבית".

במאמר נטען כי הציבור הערבי החמיץ הזדמנות היסטורית להגדיל את מספר חברי הכנסת הערבים לאור שיעור ההצבעה הנמוך במגזר היהודי. למרות זאת, ניתן לראות סימן חיובי בכך שבל"ד, המייצגת את הזרם הלאומי, הצליחה לשמר את כוחה למרות ההתקפות נגדה במישור הפוליטי.

להלן עיקרי הדברים מתוך המאמר:

"המאפיין הבולט ביותר של הבחירות הישראליות לכנסת ה-17 הוא אחוז ההצבעה הנמוך, אשר הציבור הערבי טרם ראה כמותו מזה עשרות שנים [...] הסיבה לגידול בייצוג הערבי, כפי שהראו התוצאות האחרונות – 10-9 חברי כנסת, היא אחוז ההצבעה הנמוך במגזר היהודי. למרות שהייצוג הערבי גדל בהשוואה לשנה שעברה, הרי שהציבור הערבי החמיץ הזדמנות היסטורית להגדיל את ייצוגו להרבה יותר מעשרה מנדטים, לו היה אחוז ההצבעה גבוה מזה שבמגזר היהודי."

"אם נציג את השאלה: למה לא עשו זאת הערבים? נמצא כי הרחוב הערבי בארץ סבל, במיוחד בשנה האחרונה, מסוג של תסכול ותשישות, הנגרם מכמה סיבות עיקריות. הראשונה בהן היא מערכות הבחירות הקודמות בישראל, אשר באו בזו אחר זו. מאז שנת 1996 התקיימו בישראל חמש מערכות בחירות. כמו כן, אובדן התקווה מצד הבוחר הישראלי והערבי כתוצאה ממדיניות ההכתבות אשר כפתה ממשלת שרון ואולמרט כנגד הפלסטינים, יותר מכל זמן בעבר, ותחושת חוסר ההשפעה של הבוחר הערבי. הסיבה השלישית היא נסיגתן של התנועות הלאומיות בלבנון ובעיראק, והמצב הפוליטי אשר שורר באזור. מצב זה השפיע רבות על הפלסטינים בארץ, אפילו אם הם אינם מודעים לכך."

"אנו סבורים כי תוצאות הבחירות לכנסת במגזר הערבי אינן משקפות את המציאות, וזוהי האמת, משום שאחוז המצביעים עמד על קצת יותר מ-50. מטבע הדברים, חצי מהמצביעים הערבים אינם אומרים את מה שאומרים כל הערבים בארץ, אולם באמצעות הערכה פשוטה אפשר להחשיב את בחירות אלו ותוצאותיהן כצעד ראשון להרס ההתלכדות הערבית, בגלל הדיון בשימוש חסר מצפון בעדתיות, ובגלל הברית עם הממסד השולט כנגד התנועה הלאומית [בל"ד] מצד מתחרים פוליטיים אשר כלל אין להם "מצפן לאומי". לאור דיון זה, בלטה התקפה גסת רוח כנגד התנועה הלאומית, כמו בכל מערכת בחירות, אשר מטרתה האחת והיחידה הייתה להכות בתנועה הלאומית ובייצוגה הפרלמנטרי, ללא הצלחה. אל מול המצע העדתי, ההתקפות מצד השלטון, ושתיקתן של המפלגות הערביות נוכח ההתקפות מצד השלטון, התנועה הלאומית שמרה על כוחה, והעלתה את אחוזי התמיכה בה. [...] ניתן לראות בכך נקודת פתיחה לפוליטיקה טובה יותר בעתיד."

הנתק בין הפוליטיקאים הערבים לציבור הבוחרים הולך ומעמיק

זוהיר אנדראוס, פובליציסט ועורך העיתון **כל אל-ערב**, פרסם בתאריך 30.3.06 באתר האינטרנט של העיתון (www.kul-alarab.com) מאמר עמדה לסיכום תוצאות הבחירות.

במאמרו טוען אנדראוס כי למרות הגידול בייצוג הערבי בכנסת הנכנסת, הנתק בין הפוליטיקאים הערבים לבין הציבור שאותו הם מתיימרים לייצג הולך ומעמיק, והעדויות לכך היא שיעור ההחרמה הגבוה בקרב הציבור הערבי, שעמד הפעם על כ-45%.

להלן עיקרי הדברים מתוך המאמר:

"האם אפשר להחשיב את הבחירות לכנסת ה-17 כניצחון למיעוט הערבי בארץ? זוהי שאלה שקשה לענות עליה במאמר קצר זה, אולם עם זאת חייבים להצביע על כך שכניסתם של 9 חברי

כנסת ערבים לפרלמנט, כלומר תוספת של חבר כנסת נוסף בהשוואה לכנסת שעברה, הינה ניצחון בעירבון מוגבל:

"הלקח החשוב ב-ה' הידיעה הוא הניסיון לקרוא את הקשר בין ההנהגה לבין הציבור. התוצאות הוכיחו באופן חותך כי הפער בין המנהיג לבין האזרח הפשוט מתחיל להתרחב, ואם ימשיך מצב שיטתי ולא טבעי זה, ההשלכות תהיינה מסוכנות ביותר וזה ישפיע באופן שלילי על הייצוג הערבי בכנסת הבאה, במיוחד לאור העובדה שהמפלגות הגדולות מתכננות להעלות את אחוז החסימה פעם נוספת, או במילים אחרות: מתכננות לחסל מבחינה פוליטית את המפלגות הקטנות ובראשן, כמובן, המפלגות הערביות."

"מצד שני עלינו [...] להודות בכך שאחוז ההצבעה היורד במגזר הערבי הינו סטירת לחי מצלצלת לנו ולהנהגתנו. במדינה גזענית כמו ישראל, הערבים בארץ החמיצו הזדמנות פז לנצל את אחוז ההצבעה הנמוך ביותר ברחוב הישראלי-יהודי. בזאת הם מנעו את הגידול בייצוג הערבי. אני אומר זאת בהסתמך על האמת: השוויון במדינה זו בין היהודים לערבים מוגבל להצבעה בלבד. עם זאת, הימנעותם של בערך כ-45 אחוזים מבעלי זכות הבחירה ממניעם זכותם הינה מסר ברור המופנה בראש ובראשונה למפלגות הערביות והנהגתן, ולאחר מכן, זהו מסר למדינה ומוסדותיה. ישנם פלחים מסוימים בציבור של עמנו שהחרימו את הבחירות מסיבות אידיאולוגיות צרופות. אם כך, אנו מכבדים קבוצה זו בשל עמדתה, אולם איננו יכולים להעלים עין מתופעת החרם החולפת אשר בלטה באופן גלוי בבחירות האחרונות."

"המפלגות הערביות חייבות להדק את הקשר ביניהן לבין האזרח הפשוט משום שהאזרח הערבי החל להרגיש שההנהגה עולה לפני השטח בכל הכוח ערב הבחירות ולאחר מכן נעלמת. תופעה זו מסוכנת מאד ואם תימשך, היא עלולה לחסל באופן מוחלט את המפלגות הערביות ולהשאיר את הזירה נטושה לגזענים בכנסת."

המפלגות הערביות נכשלו בהעלאת אחוז ההצבעה

לופי משעור, העורך הראשי של השבועון **סינארה** היוצא לאור בנצרת, פרסם בתאריך 31.3.06 מאמר מערכת שכותרתו "**הכישלון – אמת!**" שבו ניתח את הגורמים לכישלון הערבי בבחירות. לדבריו, הסימן הבולט ביותר לכישלון הוא העובדה שהמפלגות הערביות לא הצליחו להעלות את שיעור ההצבעה עבורן.

להלן עיקרי הדברים מתוך המאמר:

"למרות העלייה במספר חברי הכנסת הערבים, והשבח לאל – גם בזכות מפלגת העבודה, בחירות אלה אינן נחשבות להצלחה אלא לכישלון חרוץ וסכנה מוחשית. האחראים לכך הם חברי הכנסת הערבים, הפוליטיקאים בכלל ואלו המתיימרים להיות הנהגה, וכן התקשורת, ואנו מתכוונים גם לעצמנו."

"הכישלון הוא משום שהמפלגות הערביות לא העלו את אחוז המצביעים שלהן, למעט רע"מ-תע"ל אשר העלתה את מספר מצביעיה ב-50% בערך. שלא נדבר על קולותיהן של מפלגות הימין היהודיות. הכישלון הוא בכך שיותר מ-40% מהערבים לא הצביעו למרות ההליכה [לקלפין], וכמו כן, וצריך לומר את האמת – למרות הוצאת הכספים וקניית [קולות] מצד מפלגה אחת לפחות! אי ההצבעה הינה הכרזה ברורה ונחרצת על-אודות האכזבה מנציגינו בכנסת."

ד. לקט מן העיתונות

כללי

- **הסיעות הערביות לא ימליצו על אולמרט או על פרץ לראשות הממשלה**

עולה אפשרות כי הרשימות הערביות תסתייגנה מלהמליץ לנשיא המדינה על אולמרט או פרץ להרכבת הממשלה הקרובה, בהתחשב בכך שהרשימות הערביות אינן רואות לא באולמרט ולא בפרץ כמי שמסוגלים להיענות לרצונותיהן של אותן רשימות בביצוע מצעי הבחירות שלהן. (4.4.06, www.panet.co.il)

- **מגעים בין מפלגת העבודה לרע"מ-תע"ל בנוגע לממשלה העתידית**

ממקורות בכירים ברע"מ-תע"ל נודע כי נערכו מגעים בין מפלגת העבודה ורע"מ-תע"ל על מנת להתייעץ בעניין הממשלה העתידית. יו"ר מפלגת העבודה, עמיר פרץ, וחברת המפלגה, פרופ' יולי תמיר, יצרו קשר עם יו"ר רע"מ-תע"ל, שיחי אבראהים צרצור. שני הצדדים דנו בנושא המדיני, ובחזון לעתיד הנוגע לפעילות הממשלה הקרובה. (3.4.06, www.panet.co.il)

- **גורם מדרבן להצבעה – פחד משיעור הצבעה נמוך למפלגות הערביות**

אזרחי ישראל הערבים הופיעו, בסופו של דבר, כדי להצביע [...] לא רק שהתוצאות הראו שכל שלוש הרשימות עברו את אחוז החסימה [...] הן הצליחו טוב יותר ממה שהן ציפו. [...] כיצד זה קרה, כאשר הערבים מתוסכלים מהמועמדים שלהם ומהמערכת הפוליטית, וכאשר רבים חשים כי אין להם שום השפעה? [...] התשובה: הגורם המשמעותי ביותר היה הפחד [...] המצביעים החלו לדאוג שמעטים יגיעו לקלפיות וההשלכות הפחידו אותם. במהלך השעתיים האחרונות של ההצבעה, ערבים רבים, שמלכתחילה לא התכוונו להצביע, מיהרו אל הקלפיות. (30.3.06, Jerusalem Post)

- **הדרוזים בגולן הצביעו לש"ס ולישראל ביתנו כמחאה על מדיניות הממשלה**

הדרוזים בצפון רמת הגולן בחרו בדרך מקורית למחות נגד הממשלה שלטענתם מקפחת אותם: רבים מהם נתנו את קולותיו לש"ס ולאביגדור ליברמן. למשל, במסעדה קיבלה ש"ס 41.6% מהקולות, במגידל שמס – 31.5% ובבוקעתא – 31.1%. גם מפלגתו של ליברמן השיגה הישגים נאים בכפרי הדרוזים בצפון הגולן: במסעדה היא קיבלה 27% מהקולות, במגידל שמס – 20%, ובבוקעתא – 18.8%. [...] גם ברג'ר, הכפר שתושביו העלויים מתגוררים בחלקם בשטח ישראל וחלקם בלבנון, בחרו למחות באמצעות הצבעה לש"ס. זו גרפה שם 32.5% מהקולות. (ידיעות אחרונות, 30.3.06)

- **הסיעות הערביות: דרוש חשבון נפש לאור שיעור ההצבעה הנמוך מאז קום המדינה**

שיעור ההצבעה במגזר הערבי הגיע ל-56.3% - הנמוך ביותר מאז 1949. כל הסיעות הערביות אמרו כי עליהן לעשות חשבון נפש ולברר מדוע ערבים כה רבים הצביעו ברגלים במקום לחזק את הייצוג שלהם בכנסת. (ידיעות אחרונות, 30.3.06)

חשש מעליית כוחו של הימין בכנסת

• שיח' צרצור: צירופו של ליברמן לממשלה – איום ממשי כלפי הציבור הערבי

שיח' אבראהים צרצור, ראש התנועה האסלאמית, הצהיר כי "צירופו של ליברמן לכל ממשלה ישראלית שהיא הוא אות קלון לפוליטיקה הישראלית ואיום ממשי כלפי הציבור הערבי שלנו". הוא הוסיף: "עצם נכונותן של מפלגות העבודה וקדימה לצרף את מפלגתו של ליברמן הינה התפתחות חמורה, שאינה מבשרת טובות לשנים הבאות. אף בר דעת לא יוכל להעלות על דעתו את הצטרפותה של מפלגה פשיסטית כזו לממשלה השואפת, לטענתה, להעמיק את השוויון ולנהוג במדיניות צודקת כלפי המיעוט הערבי מצד אחד, וחותרת לכיוון תהליך מדיני אמיתי מצד שני".
(8.4.06, www.panet.co.il)

• מק"י: תוצאות הבחירות מצביעות על גידול בתומכי השקפה הפשיסטית

גילוי דעת של מק"י: "בעוד שתוצאות הבחירות בתחום המדיני והחברתי מצביעות על כך שמגזרים נרחבים הורידו את הכיבוש ואת הניאו ליברליזם מסדר היום הפוליטי, הרי שתוצאות אלו מצביעות מצד שני על התדרדרות מסוכנת בתחום זכויות האדם, סוגיית השוויון וסכנת הפשיזם העולה. רשימתו של ליברמן, "ישראל ביתנו", וקריאתה הגזענית כנגד הערבים לטרנספר זכתה ל-270 אלף קולות. הרשימה הכהניסטית הגלויה [מפלגתו של ברוך מרזל, "חזית יהודית לאומית"] זכתה ל-24 אלף קולות נוספים. אם נוסיף לנתונים אלה את הקולות אשר זכו להם מפלגות הליכוד בהנהגת נתניהו והאיחוד הלאומי הקיצוני הדוגלת בהתנחלויות, הרי שכלל הקולות התומכים במפלגות גזעניות הדוגלות בטרנספר ובהתנחלויות, ובעלות השקפה פשיסטית, מגיע ל-800 אלף קולות" (www.aljabha.org, 30.3.06)

• חשש בציבור הערבי מהתחזקותו של ליברמן

בציבור הערבי הביעו חשש מהתחזקותו של אביגדור ליברמן ומפלגתו "ישראל ביתנו" בבחירות, ומהאפשרות שהוא ישתף בממשלה עתידית. ארגון מוסאוא לזכויות הערבים בישראל קרא לראשי המפלגות שנבחרו שלא לשתף את "ישראל ביתנו" בקואליציה. "מפלגה שמצהירה כי היא מתכוונת לשלול את אזרחותם של חמישית מאזרחי המדינה היא מפלגה גזענית שיש למנוע ממנה ליישם את רעיונותיה." (הארץ, 30.3.06)

• כרוז באום אל-פחם ביום הבחירות: צאו להצביע, אחרת ליברמן יתחזק

"אנו קוראים לכל התושבים לצאת אל הקלפיות ולהצביע לרשימות הערביות. אם לא תצביעו – ליברמן יתחזק", קרא הקול שמאחורי הרמקול. (הארץ, 29.3.06)

עמדת הפלג הצפוני של התנועה האסלאמית

• שיח' ראיד צלאח: הכנסת משרתת את הציונות ולכן היא מהווה בימת מחאה ותו לא

שיח' ראיד צלאח, ראש הפלג הצפוני, במאמר עמדה שכותרתו "לקראת חברה עצמאית": "כתבתי את המאמר הזה [...] יום לפני הבחירות לכנסת ולפני פרסום תוצאותיהן. משמעות הדבר היא שהשתדלתי לכתוב מבלי להיות מושפע מתוצאות הבחירות."

"אני משוכנע יותר ויותר בכך שמנגנון הכנסת הוא אחד הביטויים של המיזם הציוני אשר בא לשרת אך ורק את המיזם הציוני, הן במישור המקומי והן במישור העולמי. לכן אני משוכנע יותר ויותר בכך שהכנסת הינה במת מחאה בלבד בכל הקשור לזכויות החברה הערבית-פלסטינית בארץ. אם ישנם הישגים לחלק מחברי הכנסת הערבים הרי שאלו הישגים צנועים ביותר, ביחס למשך הזמן בו נמצאים כל חברי הכנסת הערבים בתוך מנגנון הכנסת. פרט להישגים הצנועים ביותר הללו, אשר צריך להתאמץ מאד בכדי להתוודע אליהם, קיים ההישג המחאתי אשר חברי הכנסת הערבים עדיין מקיימים אותו, הישג הבא לידי ביטוי בנאומים של חברי הכנסת הערבים מעל במת הכנסת ובא לידי ביטוי גם בכמות השאילתות הרבה אשר מגישים חברי הכנסת הערבים באמצעות הכנסת אל הממסד הישראלי הרשמי."

"לכן אני משוכנע שכל קדנציה של כל כנסת, אשר תהיה בה כל קבוצת חברי כנסת ערבים שהיא, תביא לאותן תוצאות ולא יהיה כל חדש. בעיותינו הגורליות הקשורות באדם, באדמה, במגורים ובמקומות הקדושים, תמשכנה לעלות מעל במת הכנסת במסגרת מחאה בלבד, ולא במסגרת בעלת השפעה אשר מפסיקה את קיפוחם של האנשים, מונעת הפקעת קרקע, הריסת בית או משחררת חלק מההקדשים המופקעים [...] זאת אך ורק משום שמצב הכנסת באשר היה ויהיה, ימשיך לכפות על כל קבוצת חברי כנסת ערבים את התוצאות הללו, אפילו אם ישקיעו מאמצי פרך." (www.kul-alarab.com, 30.3.06)

- **תומכי הפלג הצפוני הצביעו לרע"מ מחשש להיעדר ייצוג ערבי בכנסת**

למרות האידאולוגיה המסורתית והנוקשה [של הפלג הצפוני] בדבר החרמת הבחירות, מקור בכיר בפלג הצפוני אמר ששיעור ההצבעה הנמוך הצפוי גרם לפעילים לחשוש שהערבים בישראל לא יהיו מיוצגים [בכנסת]. לפיכך, הם שינו את דעתם ותומכיהם הבינו את הרמז. הם הצביעו לאסלאמיים מהפלג הדרומי, המיוצגים ברע"מ. (Jerusalem Post, 30.3.06)

- **אום אל-פחם: אם שיח' צלאח היה קורא להצביע, שיעור ההצבעה היה אחרת**

שיח' האשם עבד אל-רחמן [ראש העיר אום אל-פחם] ודובר הפלג הצפוני של התנועה האסלאמית יצא להצביע עם בוקר. הוא הדמות הבכירה ביותר בפלג הצפוני של התנועה האסלאמית שהכריז בפה מלא כי הוא הולך להצביע. אבל ככל הנראה, הכרזתו לא הוציאה אל הקלפיות את הפעילים המרכזיים של התנועה. "שיח' האשם הנו איש מעשה יותר מאשר מנהיג רוחני. אם שיח' ראיד היה קורא להצביע, שיעור ההצבעה בעיר היה נראה אחרת", אמר אחד הפעילים בחד"ש. (הארץ, 29.3.06)

תגובת הוועד העממי להחרמת הבחירות

- **הוועד העממי להחרמת הבחירות: שיעור המחרמים היה גבוה יותר משיעור המצביעים**

הוועד העממי להחרמת הבחירות פרסם היום גילוי דעת לאחר שהתבררו התוצאות הסופיות של הבחירות לכנסת: "התוצאות הראו כי 46% מקרב הציבור הערבי החרימו את הבחירות, למרות הכספים הרבים, הפיתויים, המענקים, ובנוסף לכך ביצוע עבירות שגרמו לזיוף רצון הציבור ביום הבחירות. [...] תוצאות הבחירות הוכיחו כי אחוז האנשים אשר החרימו את הבחירות לכנסת היה גדול יותר מכלל הקולות אשר זכו בהם המפלגות הערביות ביחד, אשר עברו את אחוז החסימה. מספר המנדטים שלהן נקבע בזכות אחוז ההצבעה הנמוך בקרב המגזר היהודי. [...] האם לא הגיע הזמן שנתחיל ליישם את התכנית לבחירת ועדת המעקב על מנת שכולם יהיו בטוחים שהציבור כולו ילך לקלפיות, כפי שהוא הולך בבחירות לרשויות המקומיות? זאת משום שהוא מרגיש שייך להנהגה הנבחרת ולא מרגיש במיאוס ופחד, כפי שקרה אתמול בבחירות לכנסת." (www.panet.co.il, 29.3.06)

מפלגות ערביות – פעילות פוליטית, עמדות ותגובות

החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון (חד"ש)

- **חד"ש לא תצטרף לקואליציה של אולמרט בשל כוונתו לצרף רק מפלגות יהודיות וציוניות**

ח"כ ד"ר חנא סויד הצביע על כך שאהוד אולמרט לא נתן הזדמנות לדבר על הצטרפותן של המפלגות הערביות לקואליציה. [...] "עמדת חד"ש כלפי ההצטרפות לקואליציה היא תוצאה ישירה של העמדה אשר הכריז עליה אולמרט, עליו הוטלה הרכבת הקואליציה. הוא אמר כי הוא רוצה רק מפלגות יהודיות וציוניות בקואליציה. [...] קווי היסוד של ממשלת אולמרט כלל לא הובהרו עד עכשיו. מכאן, לא ניתן לדבר על השתתפות בקואליציה שקווי היסוד שלה ומדיניותה אינם ברורים." (www.panet.co.il, 6.4.06)

- **ח"כ ברכה: המדיניות של אולמרט אינה מקובלת עלינו**

ח"כ מוחמד ברכה אמר לאחר סיום הפגישה [עם הנשיא משה קצב] כי חד"ש לא המליצה לנשיא המדינה על מינויו של אף מועמד להרכבת הממשלה הקרובה, משום שלדברי ברכה: "המדיניות של אולמרט אינה מקובלת עלינו הן בתחום המדיני והן בתחום החברתי, וכן בכל הקשור להטבות לבעלי ההון ולא לשכבות העניות. באשר לעמיר פרץ, הרי שזוהי אפשרות בלתי מעשית". [...] נשיא המדינה שיבח מצידו את רשימת חד"ש אשר כוללת בתוכה ערבים ויהודים. הוא הדגיש כי הוא מתנגד נחרצות לשלילת האזרחות הישראלית מערביי הארץ ולפגיעה בזכויותיהם האחרות. הנשיא הוסיף: "הזכויות אינן תלויות בחובות". (www.panet.co.il, 4.4.06)

- **דב חנין: ההרכב היהודי-ערבי של חד"ש מונע את הצגתה כמפלגה ערבית קיצונית**

דב חנין: "בחירתו למקום השלישי תכשיל את כל ניסיונות הימין להציג את רשימת חד"ש כרשימה ערבית קיצונית העוסקת רק בענייני הערבים". (כל אל-ערב, 31.3.06)

- **סויד: אדישות וחוסר תשומת לב הם הגורמים העיקריים לירידה בשיעור ההצבעה**

ד"ר חנא סויד: "עלינו לקחת ברצינות את הירידה באחוז ההצבעה, ולתמוך ברשימות הערביות בכדי לעמוד על הסיבות לכך ולטפל בכך. [...] חוסר תשומת הלב, האדישות, ההסתה כנגד ההנהגה והמפלגות הערביות, הקריאה להחרמת הבחירות ואווירת הייאוש אשר פגעה בציבור וחוסר ההשפעה שלו על הזירה הפוליטית, היו הגורמים אשר הביאו לירידה באחוז ההצבעה. אולם הסיבות החשובות בהן היו האדישות וחוסר תשומת הלב." (כל אל-ערב, 31.3.06)

- **חד"ש: נאבקנו באווירת הייאוש ובניסיון להדיר את הערבים ממעגלי ההשפעה**

חד"ש זכתה, לאור תנאים לא פשוטים, ב-85 אלף קולות מקרב הבוחרים הערבים והיהודים, ושלושה מנדטים בסיעה פרלמנטאית ערבית-יהודית. מערכת הבחירות לכנסת ה-17 התאפיינה בירידה מתמשכת באחוז ההצבעה, מ-68% ל-63%, מבין כל בעלי זכות הבחירה [...] ירידה חסרת תקדים זו מבטאת את אכזבת הציבור מהמבנה הפוליטי הקיים [...] החזית היהודית-ערבית התמודדה בזירת הבוחרים הערבים מול שתי רשימות, אשר אחת מהן פועלת על בסיס מצע דתי [רע"מ-תע"ל] והשנייה על בסיס מצע חד-לאומי [בלי"ד]. השגנו הישג חשוב, נאבקנו ביצירת הייאוש והתסכול אשר ניסתה להוציא את הבוחרים הערבים ממעגל ההשפעה. (www.aljabha.org, 30.3.06)

- **גילוי דעת של מק"י לרגל יום השנה ה-30 ליום האדמה: הבחירות חיזקו את חד"ש**

"הסימן הטוב ביותר שאנו מביאים לכבוד רוחם של החללים ולזכויותינו המקופחות הוא שלמרות התכניות הקונספירטיביות מצד השלטון ומצד מפלגות ציוניות רבות להפקיע את הייצוג הפוליטי אשר מגן על ענייני הציבור הערבי, ולקצץ בייצוג הפרלמנטרי שלו, הרי שתוצאות הבחירות לכנסת

ה-17 הביאו לחיזוק מעמד הייצוג של חד"ש, ולהגעתם של 10 חברי כנסת מחד"ש ומשתי הרשימות הערביות למושב הפרלמנט. (www.aljabha.org, 30.3.06)

ברית לאומית דמוקרטית (בל"ד)

• בל"ד פוסלת הצטרפות לקואליציה בראשות קדימה

ד"ר ג'מאל זחאלקה: "אי אפשר ליטול חלק בקואליציה המוצעת משלוש סיבות עיקריות. הסיבה הראשונה קשורה בבעיה הפלסטינית, שכן אהוד אולמרט הוא המשך לממשלת שרון, למדיניותו ולמדיניות החד צדדית. הסיבה השנייה היא המדיניות הכלכלית-חברתית [...] הסיבה השלישית היא שמדיניות הממשלה, כפי הנראה, היא המשך של הממשלות הקודמות ולמדיניות הרס הבתים ביישובי הערבים, במיוחד באזור הנגב, שם ישנן תכניות גירוש והפקעה. לסיכום, אנו מוצאים כי ממשלה זו אינה נושאת שום בשורה לציבור הערבי. [...] לא נהיה שותפים בממשלה זו, אולם מטבע הדברים, נעשה כל שנוכל על מנת לשרת את האינטרס של הצבור שלנו. דרשנו מאהוד אולמרט ומנשיא המדינה, כאשר נפגשנו עמם, שנשאיר את ערוצי ההדברות בינינו פתוחים על מנת לטפל בבעיות השונות של הציבור הערבי." (www.panet.co.il, 6.4.06)

• זחאלקה: הקמפיין של בל"ד נגד הצבעה למפלגות הציוניות – הצליח

ד"ר ג'מאל זחאלקה מסכם את מערכת הבחירות: "הרשימות הערביות האחרות לא יכולות להתהדר ברמת האחריות הלאומית אשר אנו הפגנו. חלקן שיחקו על קלף העדתיות, ההסתה והקונספירציה. [...] מערכת הבחירות הוכיחה כי ההתלכדות העממית סביב בל"ד היא הדבר היקר ביותר העומד לרשותה של מפלגה זו. היא אשר שומרת עליו מפני ההסתה והיא התגובה הנחרצת לכל מי שביקשה נפשו לפגוע בבל"ד."

"הקמפיין הנרחב אשר בל"ד עמדה בראשו כנגד המפלגות הציוניות נשא פרי והצבעה למפלגות הציוניות ירדה באופן ניכר. כל מה שנאמר על נטיות הבוחר הערבי בנוגע להצבעה למפלגות אלו הופרך. היום הובהר כי דברים אלו באו במסגרת הרמייה והתעמולה של המפלגות הציוניות. כל הרמייה הזו התמוטטה אל מול הקמפיין שלנו."

"בל"ד, מתוך אחריות לאומית, יצאה בקמפיין הקורא להצבעה למפלגות הערביות. המפלגות הערביות כולן הפיקו תועלת מקמפיין זה, הן הרוויחו אלפי קולות מהקמפיין שלנו כנגד המפלגות הציוניות, למרות שהמפלגות הערביות האחרות לא הצטרפו לקמפיין זה. לא ראינו אותן עושות את אותו הדבר בקמפיין שלהן, הן רק הסתפקו באמירת דברים בהקשר זה בחוגי בית סגורים, אך לא תמיד."

"בבחירות אלו בל"ד יצאה חזקה מבעבר [...] ההסתה נגד הקמפיין באה נגד בל"ד בלבד, בעוד שהמפלגות הערביות לא רק עמדו מנגד והסתכלו, אלא גם ניסו ופעלו למען הפצת שמועות מודיעיניות נגד בל"ד אשר פורסמו בגלל עמדתה כלפי המפלגות הציוניות. [...] בל"ד הוכיחה פעם נוספת כי ברשותה בסיס עממי קבוע ואיתן אשר מתרחב באופן מתמשך [...] (פצל אל-מקאל, 31.3.06)

• בל"ד: הקריאה להחרמת הבחירות פגעה בעיקר בנו

בל"ד מעריכה כי הקריאה להחרים את הבחירות פגעה באלפים ספורים ואפילו במאות קולות. קולות אלו היו מקרב מצביעי בל"ד בפועל או המצביעים הפוטנציאליים. [הקריאה להחרים את הבחירות] לא השפיעה על שאר המפלגות או על המפלגות הציוניות. (www.arabs48.com, ללא תאריך)

הרשימה הערבית המאוחדת – התנועה הערבית לשינוי (רע"מ-תע"ל)

• רע"מ-תע"ל לא תצטרף לקואליציה של אולמרט בשל ההתנגדות לקווי היסוד של קדימה

ח"כ אחמד טיבי הבהיר שאי אפשר לדבר על הצטרפותה של רע"מ-תע"ל לקואליציה, לאור קווי היסוד של מדיניותו של אולמרט ושל המפלגה אשר הוא עומד בראשה [...] "לדוגמה: ייחוד ירושלים, היותה בירתה הנצחית של ישראל; המשך בניית גדר ההפרדה הגזענית; המשך התמיכה בהתנחלויות; המדיניות הכלכלית; מדיניות העמקת העוני, במיוחד במגזר הערבי; המשך האפליה

בעניין חלוקת התקציבים והמשאבים לרשויות המקומיות בין היהודים לערבים ועוד סוגיות שאיננו יכולים לחיות עמן. לכן נהיה באופוזיציה, נגד מדיניות זו וקואליציה זו".
(6.4.06, www.panet.co.il)

• **שיח' צרצור: יש להיענות לדרישת הציבור לאחדות ולהתכונן ברוח זו לבחירות הבאות**

שיח' אברהמים צרצור: "אנו צריכים לפעול למען הרכבת רשימה ערבית אחת אשר תתמודד בבחירות הבאות. דבר זה יעלה את אחוז הצבעה. [...] אין אנו יכולים לומר כי אחוז החרמת הבחירות במגזר הערבי היה גבוה [...] אחוז מחרימי הבחירות הינו שולי ביותר. יש בחברה הערבית שלנו 20% מקרב האזרחים אשר אינם מצביעים באופן טבעי ואוטומטי. אני בטוח כי 10% מהאזרחים לא הצביעו מסיבות טכניות, ובהן המרחק הגיאוגרפי ממרכזי הבחירות. זהו המצב בנגב. [...] אני מוכן להתערב על כך שאחוז ההצבעה בקדנציה הבאה יעלה, במידה ופעילות של חברי הכנסת הערבים תהיה טובה. השגנו עבור ציבור שלנו הישגים בפועל. אחדות המפלגות הערביות תשחק תפקיד מכריע בעתיד. [...] עלינו להפיק לקחים, אשר ביניהם העובדה כי הציבור שלנו דרש אחדות וזוהי זכותו. על כן עלינו להתחיל כבר מעכשיו, באופן מעשי ושיטתי להרכיב רשימה ערבית אחת שתתמודד בבחירות הבאות. אנו מדברים פה אחד והאינטרסים שלנו זהים." (כל אל-ערב, 31.3.06)

• **שיח' זכור: יש 10 חברי כנסת ערבים, עלינו להקים לובי ערבי בכנסת**

שיח' עבאס זכור: "העובדה כי רשימתנו זכתה בארבעה מנדטים מוכיחה כי הציבור הערבי בחר במי שעוסק בבעיותיו וצרכיו. לחברי הכנסת הייתה השפעה בקדנציה שעברה, האזרח הערבי היה במהלך הקדנציה הזו בראש מעיינינו. [...] לעובדה כי ישנם 10 חברי כנסת ערבים תהיה השפעה רבה, לכן עלינו לפעול למען הרכבת לובי ערבי. אנו נתחיל מעכשיו למצוא שיטה לעבודה משותפת אשר תביא תועלת לבעיות הציבור הערבי, ותחזיר את האמון בין ההנהגה הערבית לבין הציבור, בכדי שלא נזדקק לרמקולים על מנת לדרבן את האנשים להצביע בעתיד." (כל אל-ערב, 31.3.06)

• **ח"כ אל-צאנע: ההצבעה למפלגות הערביות – סטירת לחי למפלגות הציוניות**

ח"כ טלב אל-צאנע: "ההצבעה למפלגות הערביות הייתה סטירת לחי מצלצלת למפלגות הציוניות. [...] לא ניתן להסתיר את אחוז ההצבעה הנמוך. יש מי שניסה לרכוב על הגל הזה אולם הוא נכשל בכך. הירידה באחוז ההצבעה הינה דבר שלילי [...] אני פונה אל חברי הכנסת הערבים באופן דחוף למען הקמת סיעה פרלמנטאית המבוססת על ברית" (כל אל-ערב, 31.3.06)

• **שיח' צרצור: נוכל לגשר בין ישראל לבין הממשלה הפלסטינית החדשה**

שיח' אברהמים צרצור: "אם ישראל תרצה, נוכל לשמש גשר לממשלה הפלסטינית החדשה למען השלום." לדבריו, הרשימה המאוחדת שבראשה הוא עומד תתמקד בנושאים פנים-ערביים, ובמיוחד במתן חינוך דתי בבתי הספר הערביים. (ידיעות אחרונות, 30.3.06)

• **ח"כ טיבי: היכן שתע"ל נמצאת – שם המפלגה הערבית החזקה ביותר**

ח"כ אחמד טיבי, יו"ר סיעת רע"מ-תע"ל: "התוצאות מצביעות על הישג מכובד ומיוחד במינו לברית בין הכוחות הלאומיים והאסלאמיים, למרות הירידה באחוז השתתפות בקרב הבוחרים הערבים. כפי שאמרנו במהלך החודשים האחרונים, היכן שתהיה תע"ל – זו תהיה המפלגה הערבית החזקה ביותר. זה הוכח הן באופן מילולי והן באופן מעשי." (www.panet.co.il, 29.3.06)

מפלגות ציוניות – פעילות פוליטית, עמדות ותגובות

מפלגת העבודה

- **ח"כ מג'אדלה: מספר המצביעים למפלגת העבודה גדל למרות ההסתה נגדה**
ח"כ ע'אלב מג'אדלה: "מי שסבור כי מפלגת העבודה נסוגה מבחינת מספר הקולות אשר זכתה בהם מקרב המגזר הערבי – טועה, משום שמפלגת העבודה עלתה במספר מצביעיה במגזר הערבי ב-3.1%, למרות ההסתה כנגד המפלגות היהודיות." (כל אל-ערב, 31.3.06)

- **ח"כ מג'אדלה: אני הכי ראוי להיות שר ערבי מטעם מפלגת העבודה**
ח"כ ע'אלב מג'אדלה: "העבודה זכתה ל-37,438 קולות ערביים. מגיע לנו תיק בממשלה ואני הכי ראוי לו." [...] מג'אדלה הדגיש כי צריך למנות שר ערבי מהמפלגה, והא רואה את עצמו הכי ראוי למשרה זו. (סינארה, 31.3.06)

קדימה

- **ח"כ והבה: שיעור ההצבעה הנמוך – עדות למרירות כלפי המפלגות הערביות**
מג'לי והבה: "אחוז ההצבעה הנמוך במגזר הערבי היה סימן להבעת התמרמרות מצד הציבור כלפי הנהגת המפלגות הערביות ופעילותן." (כל אל-ערב, 31.3.06)

ה. נתוני רקע

ההצבעה למפלגות ערביות: השוואה בין בחירות 2003 ל-2006¹

מפלגה	בחירות 2003 ²		בחירות 2006		% שינוי	
	קולות	מנדטים	קולות	מנדטים	קולות	מנדטים
רע"מ-תע"ל	65,551	2	94,457	4	+44.1%	+100%
חד"ש	93,819	3	85,823	3	-8.5%	—
בל"ד	71,299	3	72,012	3	+1.0%	—
דע"מ	1,925	—	3,691	—	+91.7%	—
מל"ע ³	—	—	738	—	—	—

ההצבעה למפלגות ציוניות-יהודיות: השוואה בין בחירות 2003 ל-2006⁴

בחירות 2003	בחירות 2006	
30%	25%	כללי – מפלגות ציוניות-יהודיות
13.5%	12.5%	העבודה-מימד
0.4%	0.1%	יהדות התורה
0.8%	0.4%	מפד"ל - איחוד לאומי
—	6.5%	קדימה
0.3%	1.0%	ישראל ביתנו
4.0%	0.8%	ליכוד
4.2%	2.7%	מרץ
3.1%	2.8%	ש"ס

¹ מקור : אתר הכנסת : http://www.knesset.gov.il/elections17/heb/results/Main_Results.asp

² בבחירות 2003 : חד"ש רצה ברשימה משותפת עם תע"ל ; רע"מ רצה לבדה (התנועה האסלאמית + מד"ע)

³ ועדת הבחירות המרכזית לא עודכנה בזמן על פרישתה של מל"ע ממערכת הבחירות והניחה את פתקי המפלגה בקלפיות

⁴ הטבלה מציגה את שיעור המצביעים ביישובים ערבים מקרב כלל המצביעים ביישובים אלה אשר הצביעו למפלגות ציוניות-יהודיות – השוואה בין מערכות הבחירות ב-2003 וב-2006.

מקורות : אתר הכנסת : http://www.knesset.gov.il/elections17/heb/results/Main_Results.asp ; מדור בחירות באתר האינטרנט של ואללה! : <http://elections.walla.co.il/?w=/@displayMlmData.full> ; יואב שטרן, כתב לענייני ערבים, עיתון הארץ

ההצבעה ביישובים ערבים נבחרים למפלגות הערביות: השוואה בין בחירות 2006 ל-2003⁵

בל"ד		רע"מ-תע"ל		חד"ש					
היישוב	בחירות 2003	בחירות 2006	% שינוי	בחירות 2003	בחירות 2006	% שינוי	בחירות 2003	בחירות 2006	% שינוי
אבו-סנאן	1,735	1,426	-18%	677	1,224	+81%	336	381	+13%
אום-אל-פחם	1,981	7,033	+255%	210	1,330	+533%	1,424	2,680	+88%
טייבה	4,472	2,834	-37%	2,782	5,969	+115%	1,642	1,993	+21%
טירה	2,061	1,533	-26%	2,186	3,472	+59%	1,767	1,349	-24%
טמרה	3,873	3,032	-22%	3,562	1,815	-49%	1,346	2,480	+84%
טרעאן	1,721	1,453	-16%	513	460	-10%	941	1,020	+8%
כפר כנא	1,666	1,452	-13%	1,626	1,330	-18%	1,781	2,220	+25%
כפר מנדא	1,217	872	-28%	609	1,347	+121%	532	928	+74%
כפר קאסם	2,346	1,100	-53%	1,521	4,000	+163%	465	350	-25%
מג'ד אלכרום	2,054	1,001	-51%	546	909	+66%	1,578	1,350	-14%
נצרת	11,563	10,142	-12%	4,568	5,416	+19%	5,655	4,825	-15%
סח'נין	3,426	3,186	-7%	2,124	4,004	+89%	1,462	1,883	+29%
עארה וערערה	1,118	982	-12%	575	1,352	+135%	1,440	1,593	+11%
עבלין	1,393	1,151	-17%	258	847	+228%	1,259	940	-25%
עראבה	2,353	2,655	+13%	1,270	1,906	+50%	1,220	1,507	+24%
קלנסוה	1,634	1,093	-33%	1,108	2,157	+95%	802	1,291	+61%
שפרעם	4,547	4,437	-2%	671	729	+9%	2,990	2,944	-2%

⁵ מקור : אתר הכנסת : http://www.knesset.gov.il/elections17/heb/results/Main_Results.asp

שיעור ההצבעה ביישובים ערבים נבחרים: השוואה בין בחירות 2003 ל- 2006⁶

היישוב	בחירות 2003	בחירות 2006	% שינוי
אבו-סנאן	75%	72%	-3%
אום אל-פחם	61%	55%	-6%
טייבה	67%	63%	-4%
טירה	64%	58%	-6%
טמרה	80%	62%	-18%
טרעאן	67%	58%	-9%
כפר כנא	69%	65%	-4%
כפר מנדא	69%	74%	+5%
כפר קאסם	80%	85%	+5%
מג'ד אל-כרום	82%	69%	-13%
נצרת	62%	53%	-9%
סח'נין	75%	74%	-2%
עארה וערעה	55%	51%	-4%
עבלין	73%	61%	-12%
עראבה	62%	63%	+1%
קלנסוה	61%	62%	+1%
שפרעם	66%	58%	-8%

⁶ מקור : אתר הכנסת : http://www.knesset.gov.il/elections17/heb/results/Main_Results.asp